

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. IX. De abusu tot poculorum aureorum atque argenteorum, tam
diuersis, ac monstrosis formis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

modo absit abusus, non nimium crebra sint illa cō-
 tenticula, absit luxus omnis, & alearum nimia licē-
 tia: procul sint blasphemix omnes, & rixæ, & quid-
 quid honestatis pulchritudini atq; dignitati aduer-
 satur; tūm, ne festorum dierum sancta solennitas,
 nunquam violetur: quæ si adsint cōditiones, permit-
 tendum haud dubiè, vt interdum ciues conueniant,
 mutuoque congressu, mutuam vitæ societatem &
 concordiam nutriant, atq; stabiliant.

omniū
 tabernæ
 Ciuium.

CAPVT IX.

De abusu, tot poculorum aureorum atque argen-
 teorum, tam diuersis, ac portentosis formis.

Placet illud Alexis Græci Comici:

Ἐγω γὰρ τὰ δ' εὐοῦτ' ἔχων ἔρω:
 τὰ πρὸς τὴν ἀμισῶν. τοῖς ὑπὸ βαλάνοι γὰρ
 τὲς ψιῖ ἄλλ' ἔνεσι, πολυτέλεια δὲ.

Habere cupio vita quibus ipsa indiget:
 Odi superuacua. Voluptatis etenim
 Nihil his inest, sed sola sumptuositas.

Ex Heinri-
 co Stepha-
 in sentent.
 comic. Græ-
 corum.

Quod sanè spectauit olim antiquitas, simplicissi-

nis aut figulino, aut tornatili opere, è cornu lignovè
 fabricatis bibens poculis, quibus deindè vitrea
 successère ac Murrhina, paruo sumptu, nullo luxu:
 De utroq; genere liquet è scriptoribus. Et in primis

Quæ et
 qualia in
 usu anti-
 quitus po-
 cula.

Plinius. Maior pars hominum, inquit, terrenis utitur
 vasis. Et alibi huius generis laudat Samiam & Aretina.

Lib. 33. c. 19

Cui & Aufon. de Agatocle, Siciliæ Rege suffragatur.

Lib. 35. c. 10

Fama est fictilibus cœnasse Agathoclea Regem,

Atq; abacum Samio sæpè onerasse luto.

Et Martialis in Apophoretis:

Aretina nimis ne spernas vasa monemus:

Lautus erat Tuscis Porsena fictilibus.

S

Cele-

Celebrat idem Poëta, pocula Saguntina, ex Hispaniæ oppido Sagunto apportata.

Sume saguntino pocula facta luto.

Lib. 6.

De corneis quoque poculis, apud authores est mentio. Narrat Xenophon, dum Cyrus in Asia militaret apud Paphlagones, eos tantum corneis usos fuisse Cyathos.

Cantharos ligneos in usu fuisse, subindieat Virgilius Silenum describens. —

Et procul attrita pendebat Cantharus ansa.

Insigni verò artificio elaborata, idem recensit Toreumata, preciosisq; exsculpta Emblematis,

Ecloga. 3.

--- Duo pocula ponam

Fagina, celatum diuini opus Alcimedontis,

Lenta quibus torno facili superaddita vitis,

Diffusos, hederæ vestit pallente, Corymbos:

In medio duo signa, Conon; Et quis fuit alter?

Descripsit radio, totum qui gentibus orbem,

Tempora quæ messor, quæ curuus arator haberet,

Et vicissimâ Dameta subiungitur:

Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit.

Et molli primum est ansas amplexus acantho,

Orpheaq; in medio posuit, syluasq; sequentes.

L. 36. c. 26.

Successere his quoque vitrea, Crystallina, & Murrhina. De vitreis Plinius hæc habet.

Vitri temperamentum, ut flexile esset, Tiberio principe excogitatum fuit, sed quod derraheret auri & argenti metallis, precia, eius officinæ sunt obolata. Tandem denuò reperta vitri arte Neronis principatu, multi-

Satyra 6.

ci calices duo sestertiis sex millibus venundati. Potesan ob operis nouitatem. de vtrisque sic Iuuenalis.

Grandia ponuntur Crystallina, maxima rursus Murrhina.

Et Martialis quoq.

lib. 3. Epi-
gram.

Opimianum Morionibus Neclar

Chrysellinisq; Murrhinisq; propinat.

Non negauerim tamen in Regum ac principum Lib. 1.
saltem conuiuus, antiquitus quoq; adhiberi solitos, *Aeneid.*
crateres paterasq; ex argento & auro, Quod inuif-
se videtur Virgilius in conuiuio Didonis--

Crateres magnos statuunt & vina coronant,
Subditq;

-- ille impiger hausit

Capitoli-
nus & Xi-
phylinus in
Gallieno,

Spumantem pateram, & pleno se proluit auro.

Vndè & Historici tradunt, Gallienum Impera-
torem, aspernatum vitri pocula, aureis semper bi-
bisse.

Hec licet ita sint, non tamen tam multa & varia,
totq; formis distincta, passim apud omnes, imò neq;
inter principes viros visebantur, sed ad vsum tan-
tum bibendi efformata, nihil præter Cyathorum ac
Scyphorum speciem referebant. Ipsam antiquita-
tem appello, quæ si nobis aliqua reliquit pocula, ei-
us quod dico, indicium præbet ac firmamentum.

Sed quid de exulcerato hoc sæculo querar? Ita *Varia po-*
ab hominum memoria creuit Ebrietatis vsus, & *culorum*
potationum infamis exercitatio, ac talis stultitia *monstra*
multos inuasit, vt nesciant ineptos satis calices ex- *nostro sæ-*
cogitare, quibus suam prodant amentiam. Cyathi *culo.*
plurimum schematum non sufficiunt, noua subindè
excogitata delectant. Atque vt vno fasce plurima
complectar, bibitur hoc lasciuo opere, diuersa ma-
teria metalloq; conflatis ac paratis, ex vuis, pomis,
pyris, vtriculis, calceis, oereis, libris, atramentariis,
bombardis, cornibus, Morionibus, Rusticis, Venä-
toribus, vrsis, ceruis, afinis, equis, porcis, catis, Gallis

§ 2 Gal-

Gallinaceis, & mille aliis delirantium temulentorum adinuentis.

Varie in fingendis poculis ineptiæ.

Præmagnos alii, vario artificio crateras conficiunt, quos gemmis adornant, variis coloribus in z-mulationem rosarum, liliorum & virentium citrorum, vel smalto, quod hodiè vocant, eadem gemmarum loco appingunt. Vsurpant alii auratos calices absque pede, vel pyri instar vel campanæ, vel etiam virginis, vt fisti in mensa nequeant, quò celerius per orbem ebibantur. Et quæ maior scurrilitas? inuenias plurima, cum adnexis quibusdam rotalis, per fistulam, flatu impellendis, ita vt tamdiu volutur & rotentur, quàm diu in poculo exinaniendo laborat potator: Nam si prius cesset rotæ flexus, iterandi eiusdem poculi pœna, mulctatur. Et ne plura enumerando sim longior, dolendum est, ac multis deplorandum lachrymis, tot vanos sumptus, in eiusmodi, quas recensuimus, vanitates impendi, quæ aliàs magno æterni præmii scœnore aut pauperum inopiæ subleuandæ, aut Deo dicatis domibus, potuissent erogari. Et hunc ergo luxum, magistratui abrogandum trado.

Isthic quod superest, vnumquenque Christianum Diui Ambrosii verbis compello: *Non seducant te aurea vasa atque argentea. Habemus & nos thesaurum in vasis fictilibus: vas hoc fictile est, sed in eo thesaurus Christi: Aureum est vas illud, sed in eo venenum mortis, venenum ebrietatis, venenum libidinis.*

Lib. de Helia & ieu. c. 25.

96 (?) 96